

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมา

จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองหลักตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 เป็นต้นมา ทำให้จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนทำให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ธุรกิจการค้า การท่องเที่ยว และการศึกษา ส่งผลให้จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวเมืองเชียงใหม่ มีการขยายตัวออกไปทุกๆด้านอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นเมืองใหญ่อันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร (วิทยา:2541) ผลของการขยายตัวอย่างรวดเร็วในทุกๆด้านของตัวเมืองเชียงใหม่ ดังกล่าวจึงส่งผลทำให้เกิดการอพยพของประชากรเข้าสู่ตัวเมืองเชียงใหม่เป็นอันมาก มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตและพฤติกรรมกรรมการบริโภค ด้วยการรับเอาวัฒนธรรมการบริโภคแบบตะวันตก และมีการพัฒนาทางวัตถุเพิ่มมากขึ้นอยู่ตลอดเวลา ผลของการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุดังกล่าวได้ก่อให้เกิดเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ที่รุนแรงขึ้น อาทิ ปัญหาการจราจร ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาแม่น้ำเน่าเสีย และปัญหาขยะล้นเมือง เป็นต้น

ปัญหาขยะล้นเมือง(หรือปัญหาขยะเหลือตกค้าง จัดเก็บได้ไม่หมด) จัดว่าเป็นปัญหาหลักทางด้านสิ่งแวดล้อมและเกิดขึ้นมานานแล้วสำหรับเมืองเชียงใหม่ สาเหตุเนื่องมาจากการผลิตขยะ(หรือการทิ้งขยะ) ของประชากรมีปริมาณมากกว่าความสามารถในการจัดเก็บของเทศบาลนครเชียงใหม่ จนส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชน สำหรับสาเหตุหลักของปัญหาขยะล้นเมืองนั้นเกิดจาก ปริมาณขยะที่ประชาชนนำมาทิ้งมีจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี ตามจำนวนประชากรและอัตราการทิ้งขยะที่เพิ่มมากขึ้นอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่ความสามารถในการจัดเก็บขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่เพิ่มขึ้นไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณการทิ้งขยะ จึงทำให้ปริมาณขยะเหลือตกค้างมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี ดังแสดงในตาราง 1.1

ตาราง 1.1 แสดงปริมาณน้ำหนักรักษาต่าง ปี พ.ศ. 2535 – 2539

หน่วย : ก.ก./ปี

ปีงบประมาณ พ.ศ.	ประชากรจริง (คน)	อัตราการทิ้งขยะ (กก./คน/วัน)	น้ำหนักรักษา		
			เกิดขึ้นจริง	ที่จัดเก็บได้	ตกค้าง
2535	346,757	0.60	75,940	60,590	15,350
2536	348,323	0.70	88,997	63,575	25,240
2537	373,331	0.80	119,012	68,083	50,929
2538	381,672	0.85	118,414	62,904	55,510
2539	400,260	0.90	131,845	71,134	60,711

หมายเหตุ : 1. ประชากรจริง หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ รวมประชากรแฝงที่เข้ามาท่องเที่ยว เข้ามาทำงาน และเข้ามาเรียนหนังสือในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

2. อัตราการทิ้งขยะคำนวณ โดยบริษัท สยามเทค-กรุ๊ป จำกัด ปี พ.ศ. 2539

มีการคาดการณ์ปริมาณมูลฝอยในอนาคต โดยอาศัยอัตราการเกิดมูลฝอยต่อคนต่อวัน ซึ่งในกรณีของเทศบาลนครเชียงใหม่ จากรายงานการประเมินสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2539 ได้มีการคำนวณอัตราการผลิตมูลฝอยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สรุปได้ว่าการคาดการณ์ปริมาณมูลฝอยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีอัตราการเกิดมูลฝอยโดยเฉลี่ย 1 กก./คน/วัน และจากการคาดการณ์ประชากร ซึ่งประกอบด้วยประชากรท้องถิ่น และประชากรแฝง อันได้แก่ นักท่องเที่ยว นักทัศนาจร นักเรียน/นักศึกษา และประชากรแฝงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ กิจการค้าและบริการ กิจการอุตสาหกรรม และการเคลื่อนย้ายในลักษณะต่างๆ ทำให้สามารถประเมินปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นได้ โดยประเมินจาก ปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นต่อวันเท่ากับ จำนวนประชากรที่มีส่วนในการผลิตมูลฝอย คูณ อัตราการผลิตมูลฝอยต่อวัน จากหลักการดังกล่าว ทำให้สามารถคาดการณ์ปริมาณมูลฝอยในเขตเทศบาลได้ ดังแสดงในตาราง 1.2

ตาราง 1.2 การพยากรณ์จำนวนประชากรและปริมาณมูลฝอย ปี พ.ศ. 2543 - 2558 ของเทศบาลนครเชียงใหม่

ปี พ.ศ.	ประชากร		รวม	ปริมาณมูลฝอย (ตัน / วัน)
	ประชากรท้องถิ่น	ประชากรแฝง		
2543	183,272	98,897	282,169	282.17
2548	197,481	108,065	305,546	305.55
2558	229,184	181,900	361,084	361.05

ที่มา : รายงานการประเมินสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงใหม่ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2539

หมายเหตุ : 1. คำนวณจากอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1 กก./คน/วัน

2. ประชากรแฝง ได้แก่ นักท่องเที่ยว นักทัศนาจร นักเรียน/นักศึกษา แรงงานในกิจการค้าและบริการ แรงงานในอุตสาหกรรม และประชากรเคลื่อนย้ายรายวัน

จากการศึกษาของภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า แหล่งกำเนิดขยะ มาจากแหล่งต่างๆ ดังนี้ คือ จากบ้านเรือนประมาณ 322 ตัน/วัน จากตลาดประมาณ 56 ตัน/วัน จากโรงแรมประมาณ 28 ตัน/วัน และจากโรงพยาบาลประมาณ 24 ตัน/วัน ดังนั้น แหล่งกำเนิดขยะส่วนใหญ่จึงมาจากครัวเรือน แต่เนื่องจากครัวเรือนจำนวนมาก ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการแยกประเภทขยะมูลฝอย จึงยังคงทิ้งขยะมูลฝอยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อีกปะปนมากับมูลฝอยอื่นๆอยู่เป็นจำนวนมาก และจากการศึกษาองค์ประกอบของขยะมูลฝอยที่ครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่นำไปทิ้ง เมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยขงยุทธ พิมสาร และคณะ (2539) พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วขยะมูลฝอยหนึ่งกองมีส่วนประกอบของขยะมูลฝอย ดังนี้คือ เป็นประเภทเศษอาหารร้อยละ 50 กระดาษร้อยละ 14 เศษใบไม้ใบหญ้าร้อยละ 12 พลาสติกร้อยละ 10 แก้วและโลหะร้อยละ 5 นอกจากนั้นเป็นพวกกรวด หิน ทราย และอื่นๆอีกร้อยละ 9 ดังแสดงในตาราง 1.3

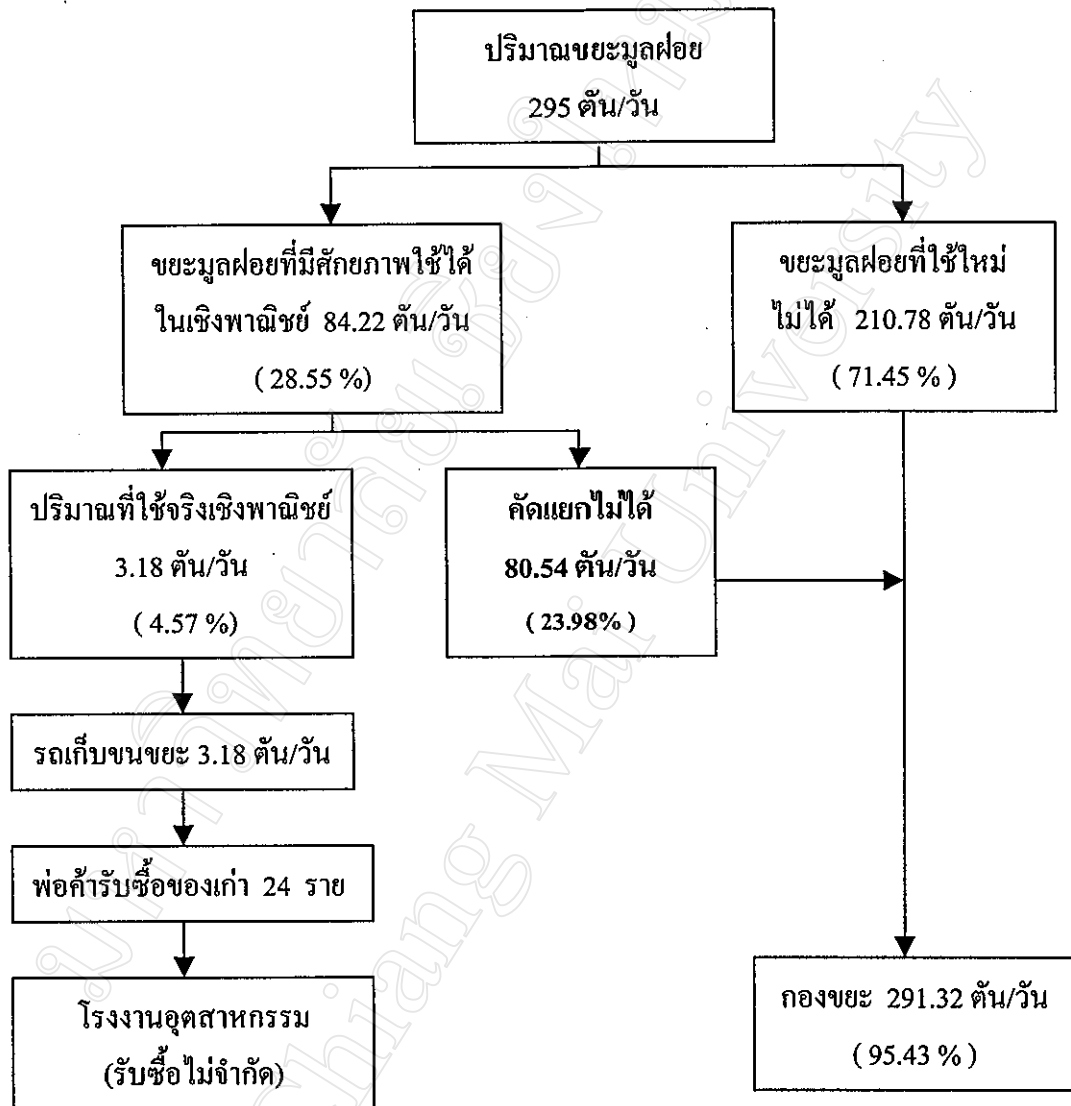
ตาราง 1.3 แสดงลักษณะส่วนประกอบของขยะเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2539

องค์ประกอบของขยะ	สัดส่วนที่ทิ้ง (ร้อยละ)
กระดาษ	14
พลาสติก	10
แก้ว	3
โลหะ	2
เศษอาหาร	50
เศษใบไม้ / ใบหญ้า	12
กรวด หิน ทราย	4
อื่นๆ	5
รวม	100

ที่มา : รายงานการศึกษาความเป็นไปได้ตาม โครงการกำจัดขยะเพื่อสิ่งแวดล้อมและพลังงาน
จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2540

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของขยะมูลฝอยในตาราง 1.3 จะเห็นว่า มีขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ในเชิงพาณิชย์ ซึ่งได้แก่ วัสดุจำพวกแก้ว กระดาษ พลาสติก และโลหะ อยู่ระหว่างร้อยละ 27.76 – 40.02 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด แต่อัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่จริงๆ (Actual Recycling Rate) ในปัจจุบัน มีเพียงร้อยละ 4.75 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเมืองเท่านั้น ดังนั้นจึงมีขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกเป็นจำนวนมากไม่น้อยที่ถูกทิ้งรวมอยู่กับขยะสดประเภทเศษอาหารและใบไม้ใบหญ้า จนทำให้ยากแก่การแยกประเภทและทำความสะอาด (กรมควบคุมมลพิษ : 2541) ดังแสดงในรูป 1.1

รูป 1.1 แสดงการนำขยะมูลฝอยและวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ในเขตเทศบาล
จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2539

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2541

จากแผนภูมิ 1.1 แสดงให้เห็นว่า จากการทิ้งขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2539 ซึ่งมีปริมาณขยะถึงวันละ 295 ตันนั้น ปรากฏว่าเป็นขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพนำมาใช้ได้ ในเชิงพาณิชย์ถึง 84.22 ตันต่อวัน แต่กลับถูกนำมาใช้ได้เชิงพาณิชย์จริงๆ เพียง 3.18 ตันต่อวัน เท่านั้น จึงมีขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ใหม่แต่ถูกทิ้งรวมอยู่กับขยะทั่วไป เป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันความสามารถในการจัดเก็บขยะของหน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถจัดเก็บ ขยะได้เพียงร้อยละ 70 เท่านั้นส่วนอีกร้อยละ 30 ที่เหลือเป็นขยะที่เหลือคั่งค้างอยู่ตามตรอก ซอย ที่

ไม่ได้รับการดูแลรักษา อย่างไรก็ตาม ใดก็ตาม จากการศึกษาของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมพบว่า รถเก็บขนขยะก็ยังคงมีการคัดแยกขยะอีกเหมือนกัน แต่รถเก็บขนขยะขนาด 4 – 6 ตัน หนึ่งคัน สามารถคัดแยกขยะได้เพียงประมาณ 0.5 ตันเท่านั้น ซึ่งการทำหน้าที่ในการคัดแยกขยะดังกล่าวของรถเก็บขนขยะจะทำให้ความสามารถในการเก็บขนขยะลดน้อยลงไปอีกด้วย ประกอบทั้งเทคโนโลยีการกำจัดขยะที่มีการนำเสนอเข้ามาให้เทศบาลนครเชียงใหม่พิจารณา ไม่ว่าจะเป็นการฝังกลบแบบถูกหลักสุขาภิบาล และการสร้างเตาเผาขยะก็ดี ซึ่งแต่ละแนวทางล้วนแต่ยังมีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการอยู่เป็นอันมาก จนไม่สามารถนำมาใช้ในปัจจุบันได้

จากสาเหตุดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ถ้าหากประชาชนร่วมมือกันทำการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนนำทิ้งอย่างจริงจัง ก็เชื่อว่าจะสามารถทำให้ปริมาณขยะที่ทิ้งตามท้องถนนลดลงได้เป็นอันมาก ถึงวันละ 80.54 ตันเลยทีเดียว (จากรูป 1.1) และจะสามารถแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ดี ในอดีตที่ผ่านมา เทศบาลนครเชียงใหม่มีการรณรงค์ให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการแยกขยะเป็นขยะแห้งและขยะเปียก แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ กล่าวคือ ยังคงมีปัญหามลพิษยังคงล้นเมืองอยู่ต่อไป ดังนั้น การเสนอแนวทางในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ จึงน่าจะใช้วิธีการในทางเศรษฐศาสตร์เข้าร่วมด้วย กล่าวคือ เทศบาลนครเชียงใหม่ ควรใช้มาตรการเสริมโดยเข้าไปรับซื้อ หรือสนับสนุนให้ร้านรับซื้อของเก่า เข้าไปรับซื้อขยะมูลฝอยประเภทที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ใหม่ ร่วมกับการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ตามปกติตามที่เคยปฏิบัติกันมา สำหรับประชาชนเมื่อเห็นว่าขยะมูลฝอยบางชนิดสามารถขายได้ หรือมีคนมารับซื้อ(มีมูลค่า) ก็จะได้ทำการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ใหม่หรือขยะรีไซเคิล เช่น เศษกระดาษ พลาสติก แก้ว และโลหะ เป็นต้น เพื่อเก็บเอาไว้ขายอีกต่างหาก ก็จะทำให้ปริมาณขยะที่ทิ้งตามบ้านเรือนทั่วไปลดจำนวนลงจนเทศบาลสามารถจัดเก็บได้หมด ปัญหาขยะล้นเมืองก็จะเบาบางลงไปได้ สำหรับวิธีการกระตุ้นให้ประชาชนมีการคัดแยกเพื่อลดปริมาณการทิ้งขยะมูลฝอยนั้น ควรใช้วิธีการทางเศรษฐศาสตร์เข้าร่วม กล่าวคือ ให้ประชาชนสามารถจำหน่ายขยะมูลฝอยที่ทำการคัดแยกไว้ได้ ด้วยการส่งเสริมให้เกิดองค์กรที่ทำหน้าที่รับซื้อขยะ(วัสดุ)ที่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ใหม่กลับคืน ในส่วนของเจ้าหน้าที่เทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรขนาดใหญ่ และมีขีดความสามารถที่จะดำเนินการได้นั้น ผู้ศึกษาได้เสนอวิธีการส่งเสริมให้เกิดองค์กรที่ทำหน้าที่รับซื้อขยะ(วัสดุ)ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ใหม่ ดังนี้คือ (1) ให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะทั่วไปตามปกติ และ (2) จัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาหรือจัดหาสถานที่เพื่อดำเนินกิจกรรมการซื้อ-ขายขยะมูลฝอย และทำหน้าที่รับซื้อขยะ(วัสดุ)ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ใหม่กลับคืน

กล่าวโดยสรุป ปัญหาขยะล้นเมืองของเทศบาลนครเชียงใหม่ในปัจจุบัน สาเหตุหลักมาจากครัวเรือนซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างขยะขึ้นมา ผู้ศึกษาจึงมีความประสงค์ที่ต้องการศึกษาถึงวิธีการทางเศรษฐศาสตร์ ในการส่งเสริมหรือจูงใจให้ประชาชนเกิดความร่วมมือในการคัดแยกขยะเพื่อขาย ก็คาดว่าจะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ลงได้ โดยใช้มาตรการจูงใจดังนี้ คือ (1) จัดหาสถานที่เพื่อดำเนินกิจกรรมในการซื้อ-ขายขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ใหม่ หรือจัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่รับซื้อขยะ(วัสดุ) ที่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ใหม่ และ (2) ให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะทั่วไปตามปกติ และศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดพฤติกรรมคัดแยกขยะเพื่อขาย ผลการศึกษาดังกล่าวนี้ ก็เป็นที่คาดหมายว่า จะทำให้ประชาชนที่เป็นผู้บริโภคสินค้าหรือบริการ และเป็นผู้ผลิตขยะหรือผู้ทิ้งขยะ ได้ตระหนักถึงคุณค่าของขยะก่อนนำทิ้ง อันจะส่งผลให้มีการคัดแยกขยะเพื่อขาย และจะทำให้ปริมาณขยะที่ต้องทิ้งลดลงได้ในที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทิ้งขยะของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติในการแยกประเภทขยะมูลฝอยเพื่อขายของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อขาย ของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ ในการจัดการให้มีการรับซื้อขยะจากประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คาดว่าปริมาณขยะที่ประชาชนนำมาทิ้งจะมีปริมาณลดลง
2. สถานที่ฝังกลบขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่ จะสามารถขยายระยะเวลาในรองรับขยะได้ยาวนานขึ้น

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดไว้ 2 ประการ คือ

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ เนื่องจากเทศบาลนครเชียงใหม่มีพื้นที่กว้างขวางและประสบกับภาวะปัญหาขยะล้นเมืองมาเป็นเวลานาน ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาการจัดการขยะ

ของเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งแยกพื้นที่ออกเป็น 4 แขวงดังนี้ คือ

1. แขวงนครพิงค์	มีพื้นที่รับผิดชอบ	11.7 ตร.กม.
2. แขวงกาวิละ	มีพื้นที่รับผิดชอบ	11.4 ตร.กม.
3. แขวงเม็ງราย	มีพื้นที่รับผิดชอบ	7.7 ตร.กม.
4. แขวงศรีวิชัย	มีพื้นที่รับผิดชอบ	9.2 ตร.กม.

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร ปัญหาขยะล้นเมืองของเทศบาลนครเชียงใหม่ มีสาเหตุหลักมาจากครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นสำคัญ ดังนั้น จึงมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะประชาชนในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ และมีชื่ออยู่ในงานทะเบียนราษฎรของเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ในเขตรับผิดชอบของเทศบาลที่ 4 แขวงดังกล่าวข้างต้น

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์ และซากสัตว์ รวมตลอดถึงวัตถุอื่นๆ ซึ่งเก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535)

ขยะมูลฝอย หมายถึง “สิ่งที่ไม่มีความหมายหรือประโยชน์สำหรับการใช้อีกต่อไปแล้ว และทิ้งออกไป” แต่ถ้าหากพิจารณาให้ลึกลงไป จะเห็นว่าสิ่งของนั้นไม่ไร้ค่าสำหรับคนทุกคน สิ่งของที่เป็นขยะมูลฝอยสำหรับคนหนึ่ง อาจจะมีค่าหรือสามารถใช้ประโยชน์ได้สำหรับอีกคนหนึ่ง เช่น เสื้อผ้า ขวดพลาสติก หรือกล่องบรรจุภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งเจ้าของเดิมไม่ใช่แล้ว และจะทิ้งไปเป็นขยะมูลฝอย แต่ถ้ามีการนำกล่องเหล่านั้นกลับมาใช้อีก หรือมีคนมารับเอาเสื้อผ้านั้นไปใช้ ของชิ้นนั้นๆ ก็ยังไม่เป็นขยะมูลฝอย เนื่องจากยังมีคุณค่าและยังสามารถใช้งานได้อยู่ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ จึงสามารถจัดขยะมูลฝอยเป็นแหล่งทรัพยากรประเภทหนึ่งได้ (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม : 2538)

การแยกประเภทมูลฝอย หมายถึง การจัดแบ่งหรือจำแนกมูลฝอยออกเป็นจำพวกหรือชนิด ซึ่งแต่ละจำพวกหรือชนิดจะมีคุณลักษณะโดยทั่วไปเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน เช่น จัดแบ่งหรือจำแนกมูลฝอยออกเป็น มูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้ง และมูลฝอยอันตราย เป็นต้น

วัสดุที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ หมายถึง วัสดุสามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้อีก อันได้แก่วัสดุจำพวก แก้ว กระดาษ พลาสติก และโลหะ เป็นต้น

1.6 องค์ประกอบของวิทยานิพนธ์

ในการศึกษาวิธีการทางเศรษฐศาสตร์ในการส่งเสริมให้มีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 6 บทดังนี้

บทที่ 1 บทนำ เป็นการศึกษาถึงสาเหตุ ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาที่จะทำการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขอบเขตของการศึกษา นิยามศัพท์ และองค์ประกอบของวิทยานิพนธ์

บทที่ 2 ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการกล่าวถึงทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตขยะของครัวเรือน แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบภายนอก แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 การจัดการขยะ กล่าวถึงข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ก่อนทิ้งเป็นขยะ ปัญหาการจัดการขยะ ผลกระทบจากปัญหาขยะ แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย รูปแบบการคัดแยกขยะมูลฝอย และผลกระทบทางด้านเศรษฐศาสตร์ของการนำมูลฝอยมาใช้ใหม่ในปัจจุบัน

บทที่ 4 ระเบียบวิธีในการศึกษา เป็นการกล่าวถึงขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา จำนวนตัวอย่างเพื่อการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมการทิ้งขยะมูลฝอย ความรู้ ความคิดเห็นและการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย และการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์โดยรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าแขวงต่างๆ ทั้ง 4 แขวงซึ่งประกอบด้วย แขวงนครพิงค์ แขวงเม็งราย แขวงกาวิละ และแขวงศรีวิชัย ข้อมูลที่ได้นำมาสังเคราะห์ และนำเสนอในลักษณะเชิงพรรณนา และใช้ตารางประกอบ

บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ ประกอบด้วยบทสรุปและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษากครั้งต่อไป